ទស្សនាវដ្ដី លេខ ១

ពុទ្ធិកវិទ្យាល័យ

ទីចាត់ការ វត្តលង្កា សង្កាត់លេខ ៦

ភ្នំពេញ

ចាងហ្វាង. បណ្ណាធិការ. ...

1956
124
ROYAUME DU CAMBODGE
REGIE
DEPOT LEGAL
124 ២

មាតិការឿង

បណ្ណាធិការ	វិចារណកថា	ទំព័រ	១
ផេង-ស្រីវ	មនុស្សថ្ងៃថ្ងូរ	,,	៤
ព្រះមហាសុខ	ពុទ្ធទស្សនៈ	,,	៦
លោកកឹយ-ប៊ុក	ទៅស្នងទន្សាយធ្វើដំណើរ		
	ពាក្យដំរីញាតិកពលោក	,,	៩
ភិក្ខុ ស៊ឹម-សុទ្ធ	ដំបូន្មាន	,,	១៦
ម. បុស្រី	និទានព្រះសុនរសមុទ្រគ្រូរ	,,	១៨
. . . . . .	បក្ខណ្ណក	,,	២១
. . . . . .	ប្រវត្តិក្មេងកំព្រា	,,	២៣
លោកសួន-សុវិន	បណ្ណកុមារ	,,	២៦

ដំឡៃជាវ

ក្នុងប្រទេស			ក្រៅប្រទេស		
៦ ខែ	១ ឆ្នាំ	១ ក្បាល	៦ ខែ	១ ឆ្នាំ	១ ក្បាល
៥០៛០០	១០០៛០០	១០៛០០	៦០៛០០	១២០៛០០	១.៣៛០០

អ្នកទទួលឲ្យជាវ

សូមផ្ញើបំពោះទៅលោក ម៉ៅ-ម៉ី ធ្វើការនៅក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រុងភ្នំពេញ

ADRESSE: Monsieur Mao-Mey Ministère de L'Intérieur P.Penh

វិចារណកថា

កំណើតថ្មីនឹងការផ្លាស់រូបរាងនៃទស្សនាវដ្ដីនេះ

តាំងពីប្រាំមួយឆ្នាំកន្លងមកហើយ ប្រទេសកម្ពុជា មានបើកសមាគមមួយ ក្នុងនាមនៃមិត្តសាលាបាលី ដែលមានគ្រោងការសំខាន់បំផុត ចំពោះការលើកតំកើងសាសនានិងអក្សរសាស្ត្រ និងការអប់រំសមណនិស្សិត ឲ្យចេញទៅសិក្សានៅបរទេស កិច្ចការនៃសមាគមនេះ ក៏បានដឿនដំណើរទៅមុខជាលំដាប់ហូរហែរមកដែរ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ គណៈកម្មការនាយក នៃសមាគមមិត្តសាលាបាលី ក៏បានមូលមតិគ្នាបង្កើតការបោះពុម្ពផ្សាយនូវទស្សនាវដ្ដីមួយច្បាប់ មានឈ្មោះថាទស្សនាវដ្ដីមិត្តសាលាបាលី ជាសំឡេងនៃសមាគម

ទស្សនាវដ្ដីមិត្តសាលាបាលីបានកើតឡើងពីឆ្នាំ ១៩៤៩ ដែលមានលោក ចាប-ពិន ជាប្រធាននិងបណ្ណាធិការ, លោក ជាវីរៈជនមួយរូបដែលមានសេចក្ដីព្យាយាមអង់អាចនិងអត់ធន់ក្នុងករណីយផ្សេង ៗ ដើម្បីនឹងប្រឹងផ្សាយនូវសំឡេង និងឥទ្ធិពល របស់ព្រះពុទ្ធសាសនា ដែលជាសាសនាប្រចាំរដ្ឋយើង ។

កំណើតដំបូងនេះក៏កើតឡើងដោយកម្លាំងយ៉ាងទន់ខ្សោយបំផុត ព្រោះពេលនោះអ្នកអាន ភាគច្រើនពុំបានដឹងដល់ និងពុំបានយកចិត្តទុកដាក់ ដោយពុំយល់អត្ថរស និង ខ្លឹមសារនៃទស្សនា-

វដ្ដីនោះ; ទោះបីដូចម្ដេចក៏ដោយគណៈកម្មការទស្សនាវដ្ដីក្នុងពេលនោះ ស៊ូប្ដូរក្នុងការណ៍នោះយ៉ាងអស្ចារ្យ ដោយបានដាក់ ឲ្យសមាជិកទាំងឡាយជួយផាវយកទៅអានតាមសទ្ធា, តែទោះបីដូចម្ដេចក៏ដោយ យើងធ្លាប់បានដឹងខ្លះមកហើយថា "អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាស-នាក្នុងរដ្ឋយើងនេះ មានសភាពមិនខុសគ្នា ពីទឹកជោរ-នាចនៃមហាសមុទ្រនោះឡើយ, ក្នុងពេលដែលមានគេដាស់តឿនក្រើនរំលឹកថានេះជាបុណ្យហើយមានប្រយោជន៍ដល់សតិបញ្ញា យើងក៏បបួលគ្នាស្រាក់ស្រាំប្រឹងជាវច្រើនគ្នាភ្លាម តែដល់ពេលត្រូវបង់ប្រាក់សម្រាប់ថ្លៃនៃទស្សនាវដ្ដីនេះ ក៏ច្រើនតែរុញរាហើយត្អូញត្អែថាគ្មាន ចាំទៅថ្ងៃក្រោយសិនទៅ ហើយបើបែរជាគណៈកម្មការធ្វើសំបុត្រទារប្រាក់ ច្រើនលើកស្រាប់តែមានពាក្យបន្ទោសថា បុណ្យទានស្រេចតែចិត្តគេ ចង់ធ្វើក៏បានមិនចង់ធ្វើក៏បាន ហើយទៅជាខឹងឈប់ជាវតទៅទៀត រួចបែរជាបន្ទោសថាទស្សនាវដ្ដីនេះ មិនល្អមិនមានខ្លឹមសារមិនមានប្រយោជន៍អ្វីប៉ុន្មាន បើទុកប្រាក់ស៊ីចាយប្រហែលជា សប្បាយចិត្តជាង ។

ឱ! មិត្តអ្នកអាន ជាទីគោរពរបស់ខ្ញុំទាំងឡាយ សូមកុំយល់បែបនេះឲ្យសោះបើសិនណា ជាមានចិត្តស្មោះចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនាមែន ៗ នោះ ៗ ដោយការយល់ខុសបែបនេះហើយទើបទស្សនាវដ្ដីមិត្តសាលាបាលី ដែលកើតឡើងពីឆ្នាំ១៩៤៩ ក៏ត្រូវរលត់បាត់ជីវិតនៅឆ្នាំ១៩៥២មុន ។

លុះមកដល់ឆ្នាំ១៩៥៤ ខ្ញុំឯងក៏ស្ម័គ្រចិត្តទទួលភារៈដ៏មានទម្ងន់នេះ ល្បងមើលដោយការអាណិតអាសូរ ដល់ដំណើរការរអាក់រអួលនៃទស្សនាវដ្ដីនេះ ។

តែលោកអើយ! នៅឆ្នាំដំបូងនេះគួរឲ្យខ្ញុំ សប្បាយចិត្តណាស់ ដោយឃើញមិត្ត អ្នកអានមានចំនួនច្រើន លើសជាង សៀវភៅ ដែលខ្ញុំត្រូវបេញក្នុងមួយ លើក ៗ ទាំងបព្វជិត ទាំងគ្រហស្ថ, បុរស, ស្ត្រី; ខ្ញុំក៏ខំប្រឹងលៃងគិតទឹកនា ដល់ការនឿយហត់ ពិតមែនតែការ នោះមិនមានប្រយោជន៍អ្វីផ្ទាល់ខ្លួនដល់ ខ្ញុំបន្តិចបន្តួចក៏ដោយ ព្រោះខ្ញុំយល់ថា ជាប្រយោជន៍ដល់សង្គមសាសនាតទៅ អនាគត ៗ ការសប្បាយរីករាយនេះ មិនបាន ទាំងពេញពីរឆ្នាំផង ក៏កើតហេតុ ដូចពីលើកមុន ៗ នោះទៀត ម៉្លោះ ហើយក្នុងឆ្នាំ ១៩៥៥ នេះសមាគមត្រូវ ខាតបង់អស់ចំនួនជាង៩មុឺនរៀលប្រាក់ ទាំងនេះនៅលើមិត្តអ្នកមានរាល់រូបដែល ពុំទាន់បានបង់ ចុះបើមិត្តមិនបង់ថ្លៃជាវ ដូចនេះតើការ សិក្សា របស់សមណៈនិ- ស្សិតយើង ដែលបានចេញទៅបរទេស រូបទៅហើយ នោះនឹង បានអ្វីជា អាហារ រូបករណ៍? ចំពោះសមណៈនិស្សិតដែល ចេញទៅសិក្សានៅពេលមុន ៗ ។

ដោយព្រះរាជហឫទ័យ ដ៏ជ្រះថ្លា របស់សម្ដេចព្រះឧបយុវរាជ ក៏សមណៈ និស្សិតយើងត្រូវបានចេញទៅសិក្សាជា ផ្លូវការចាប់តាំងពីឆ្នាំ ១៩៥៦ នេះតទៅ តែទោះបីយើងបានផ្លូវខ្លះក្នុងការ សិក្សា នេះក៏ដោយ ក៏គង់នៅបារម្ភលើជីវិតនៃ សមាគមនេះដែរ ។

ក្នុងឆ្នាំ ១៩៥៦ នេះទុកដូចជាឆ្នាំ ដែលយើង ខ្ញុំត្រូវ ផ្សង ព្រេងម្ដង ទៀត ដោយឆ្នាំនេះសមាគមមិត្តសាលាបាលី បានប្រែនាមថាសមាគម មិត្តពុទ្ធិក- វិទ្យាល័យ ហើយទស្សនាវដ្ដីនេះទៀត សោតក៏ត្រូវផ្លាស់ឈ្មោះថា ទស្សនា វដ្ដីពុទ្ធិកវិទ្យាល័យ

ទស្សនាវដ្ដីមិត្តសាលាបាលីបាន

តទៅទំព័រទី ១១

មនុស្សប្លែប្លិវ

មនុស្សក្នុងសាកលលោកតែងស្អប់ខ្ពើមនូវការក្រខ្សត់ តែងខំចៀសវាងចាកការគ្មានយសសក្តិ ព្រោះដឹងច្បាស់ថាវត្ថុទាំងពីរខាងលើនេះបន្ថោកបន្ទាបមនុស្សជាតិ ៗ គេក៏ខំប្រឹងដោយមធ្យោបាយផ្សេង ៗ តាមសមត្ថភាពរៀងខ្លួន ដើម្បីពុះពារនូវឧបសគ្គដែលរាំងមាគ៌ាជាទីដឹកនាំអាត្មាទៅរកសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ៗ

មែនពិត ទ្រព្យសម្បត្តិនិងយសសក្តិ ធ្វើឲ្យមនុស្សមានតម្លៃជាប្រាកដក្នុងលោកបច្ចុប្បន្ននេះ ប្រសិនបើគេចេះប្រើ ៗ ដោយអាស្រ័យទ្រព្យសម្បត្តិ គេអាចទិញអាហារភោជនសម្រាប់លៀងជីវិត ទិញសម្លៀកបំពាក់សម្រាប់បិទបាំងរាងកាយ ដើម្បីការពារនឹងភាពអាក្រាត សីតុណ្ហភាព ព្រមទាំងមូសសុចជាអាទិ ៗ មិនតែប៉ុណ្ណោះ គេតាក់តែងលំអរាងកាយដោយអលង្ការ ក៏អាស្រ័យនឹងទ្រព្យនេះដែរ ហើយគេហស្ថានធំ ៗ ទាំងឡាយដែលកសាងកើតឡើងបាន ក៏ដោយសារទ្រព្យសម្បត្តិនេះទៀត ៗល ៗ

កាលណាទ្រព្យសម្បត្តិមានសព្វគ្រប់ហើយ សេចក្តីសុខក៏កើតមានដោយសារ វៀរលែងតែកុំយកវាធ្វើជាម្ចាស់ នោះទ្រព្យនឹងក្លាយទៅអសិរពិស ៗ

បំណែកយសសក្តិធ្វើឲ្យមនុស្សមានអំណាច ឲ្យមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ មានគេគោរពកោតក្រែងច្រើន ក៏ដោយសារយសសក្តិនេះឯង ៗ គឺយសសក្តិនេះហើយ ដែលមនុស្សលោកតែង

ប្រាថ្នាជាយ៉ាងក្រៃលែង ។

ដូច្នេះដើម្បីឲ្យបានថ្លៃថ្នូរ គេខំប្រឹងបំពេញមុខការ រៀនខ្លួន ឥតឈប់ឈរ ។ ជនពួកខ្លះស្វែងរកដីឲ្យបានច្រើនកន្លែងទុកជាកម្មសិទ្ធិ ដ្បិតមានដីច្រើនកន្លែង ទោះជាប្រភេទណាក៏ដោយ អាចផ្ដល់ប្រយោជន៍ឲ្យដល់អ្នកម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ ។ គេទុកដីប្រើខាងកសិកម្មក៏បាន ទុកប្រើសម្រាប់សង់គេហដ្ឋានក៏បាន ។ ជនពួកខ្លះទៀតស្វែងខាងផ្លូវពាណិជកម្មផ្សេង ៗ មានដួញស្រូវអង្ករជាអាទិ ដែលជាគ្រឿងបង្ហូរនូវកោតទ្រព្យ ហើយដែលជាមេសេដ្ឋកិច្ចនៃប្រជាជាតិនិមួយ ៗ ផង ។ ជនក្រុមផ្សេងដទៃខំរក រៀនវិជ្ជាទាំងឡាយមាន អក្សរសាស្ត្រ និង វិទ្យាសាស្ត្រ ជាដើម ព្រោះតាមមធ្យោបាយនេះ គេក៏អាចទៅជាមនុស្សថ្លៃថ្នូរបាន ជួនកាលប្រសើរ លើស អ្នក មាន ទ្រព្យ សម្បត្តិផង ។

ដោយយល់ច្បាស់ដូច្នេះ មនុស្សនានា មិនថាជាតិណាឬភាសាណាតែងខំប្រពារទៅរក ។ មនុស្សទាំងអស់ដែលខំស៊ុះស្វារទៅរកភាពថ្លៃថ្នូរ នឹងបានសម្រេចគ្រប់ៗគ្នាឬដូចម្ដេច? រឿងនេះមិនប្រាកដទេឡើយ ។ ខ្លះក៏បានដល់នូវទីដៅ ខ្លះបានត្រឹមពាក់កណ្ដាល ខ្លះទៀតត្រូវឧបស័គ្គពាំង ហើយរបូតដៃរបូតជើងធ្លាក់មកវិញ ។

ប៉ុន្តែសេចក្ដីត្រូវការឥតព្រំដែនទៅរកភាពថ្លៃថ្នូរនេះជាការចាំបាច់ នៃសាមញ្ញបុថុជ្ជនទេ ដែលពេញចិត្តតែនឹងបំប៉ននូវចំណង់មិនចេះពេញរបស់ខ្លួន ។ បើគេដើរតាមផ្លូវនេះហើយមិនសម្រេច គេគេចវាងទៅ ដើរតាមផ្លូវខាងណោះទៀត គេមានសេចក្ដីសង្ឃឹមជានិច្ច ព្រោះមានភាសិតបារាំងមួយថា: "បើ-

តទៅទំព័រទី ១២

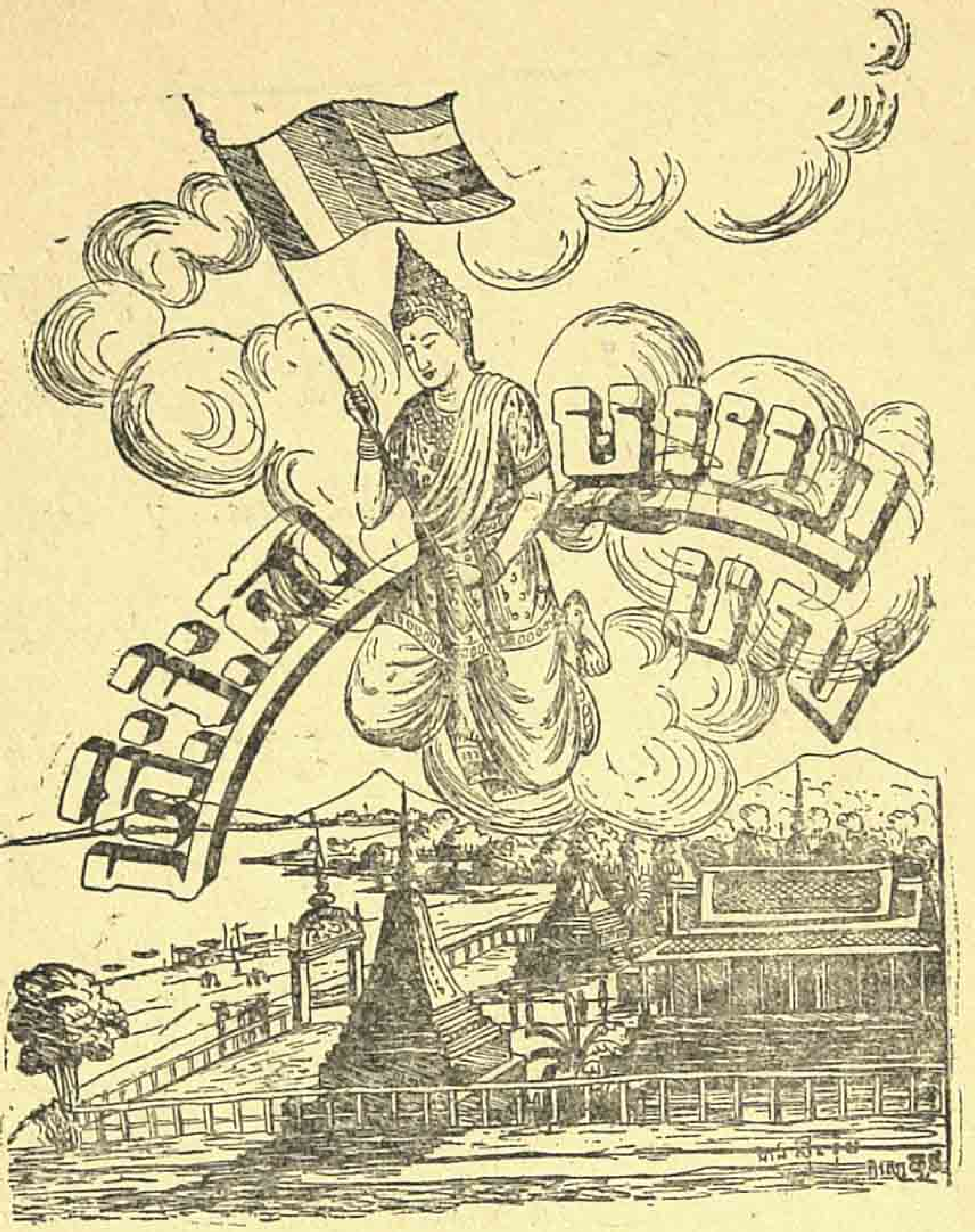

ពុទ្ធទស្សនៈ (ត ពីឆ្នាំ១៩៥៥)

ទើបលះបង់ការស្លៀកដណ្ដប់ចោលចេញ ហើយបានឈ្មោះថា "ទិគម្ពរ" ប្រែថា "ស្លៀកឬដណ្ដប់មេឃ" ឬពួកយើងហៅថា "បកសំបកឬបកស្បែក" ។ មហាវីរៈជាសាស្ដារបស់ពួកនិគ្រន្ថ កើតមុនព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់របស់យើងជាច្រើនឆ្នាំ ។ ដូចនោះហេតុដែលគួរជឿថា: ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់បានជ្រាបលទ្ធិនោះ ហើយទឹងកិច្ចការរបស់ពួកនិគ្រន្ថតាំងអំពីមុន ដែលស្ដេចចេញបួសម៉្លេះ ។

កាលបើខ្ញុំបាន ពោលមកដល់គោលនេះហើយ នៅមានអ្នកខ្លះចង់សួរចង់ដឹងតទៅទៀតថា: បើដូច្នោះព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ នៅមានសល់អ្វីសម្រាប់ត្រាស់ដឹងតទៅទៀត ? ឆ្លើយថា:

នៅមានច្រើនណាស់ បើទុកជាយើងដឹងថា: ធម៌ដែលប្រាកដមាននៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ក៏មានប្រាកដនៅក្នុងសាសនាព្រាហ្មណ៍ នឹងលទ្ធិរបស់និគ្រន្ថដោយច្រើន, អត្ថន័យនេះនឹងចាត់ថា: ជាសេចក្តីស្នាវៃនៃសាសនធម៌របស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នោះពុំបានឡើយ

ន័យនេះប្រៀបដូចជាទព្វសម្ភារៈដែលសម្រាប់ប្រកបឬសាងឡើងជារថយន្តព្រោះវិស្វករ(ជាង)ដែលអាចសាងរថយន្តឡើងជាច្រើនបែប ច្រើនយ៉ាងបាន ក៏ដោយសារតែសេចក្តីអង់អាចរបស់ខ្លួន ៗ

សេចក្តីពិត រួមខ្លីមកក៏នៅតែឈ្មោះថា: រថយន្ត "ស៊ីត្រូអែន-រឺណូត៍ហ្វ័រ ,, ដែលបរិស័ទវិស្វករនោះ ៗ ប៉ុណ្ណោះសាងបាន, វិស្វករធ្វើរថយន្តក៏មានច្រើនហេតុដូចម្តេច ក៏សាងរថយន្តឡើង មិនបានជាទីនិយម-ពប់អានដូចរថយន្ត "ស៊ីត្រូអែន ,, ឬ "ទោចក្រយាន ប៉ឺហ្សូ ,, នោះផង? សេចក្តីនេះមានឧបមាដូចម្តេច? ទង់ផ្លូវសាសនាក៏ដូច្នោះ, ៗ ធម៌ល្អគេតែងនិយមថាល្អទាំងអស់គ្នា ៗ ដូចជាទព្វសម្ភារៈមាន តែមិនមានសាស្តាណាអាចផ្សំផ្គុំនូវទព្វសម្ភារៈនោះ ៗ ឲ្យកើតឡើងជាសាសនាដែលគួរជ្រះថ្លា គួរឲ្យជឿ គួរឲ្យពប់អាន នឹងធ្វើអ្នកដែលជឿនោះ ៗ ឲ្យសប្បាយរីករាយចិត្តដូចជាព្រះពុទ្ធម្ចាស់យើង ដែលទ្រង់បានប្រតិស្ឋានឡើងនោះឡើយៗ ន័យទាំងនេះគង់ឃើញថាសាស្តាដទៃសូម្បីបានបេះដឹងនូវធម៌ផ្សេង ៗ មកហើយ តែគង់នៅខ្វះខាតសេចក្តីសំខាន់អ្វី នៅក្នុងនោះ បានជាធ្វើពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់សាស្តានោះ ៗ ឲ្យសាបរលាយទៅបាន មិនបានល្អដល់ទីបំផុត ៗ សាស្តានឹងបាមោក្ខទាំងឡាយ ក៏នាំ

គ្នាខ្វល់ខ្វាយរកវត្ថុដែលខ្វះខាតនោះ ៗ គ្រប់គ្នា តែមិនមានអ្នកណាមួយបាន ជួបប្រទះឡើយ ។

ឯព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ព្រះអង្គបាន ជួបប្រទះនូវវត្ថុដែលខ្វះខាតនោះ ៗ លុះ ជួបហើយទើបបានព្រះនាមថា:

សម្មាសម្ពុទ្ធ ជាអ្នកត្រាស់ដឹង ដោយព្រះអង្គឯង, គឺខ្លួនព្រះអង្គឯង ឲ្យត្រាស់ដឹង, ដាស់តឿនព្រះអង្គឯងឲ្យ ភ្ញាក់រឭកឡើង

ការត្រាស់ដឹង

ការត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះពុទ្ធនោះមិន មែនបានមកដោយឆូ ៗ ងាយ ៗ ឡើយ រាប់តាំងអំពីព្រះអង្គស្តេចចេញបព្វជ្ជា កាលព្រះជន្មាយុបាន ២៩ វស្សា ដល់ព្រះ ជន្មាយុ ៣៥ វស្សា ទើបបានត្រាស់ដឹង ក្នុងរវាង ៦ ឆ្នាំនោះ ព្រះអង្គទ្រង់ព្យា យាមស្វែងរក ផ្លូវដែលអាចឲ្យសម្រេច តាមព្រះរាជបំណង ដោយវិរិយភាពដ៏ ខ្លាំងក្លា រកបុគ្គលដទៃឲ្យស្មើនឹងព្រះ អង្គគ្មានឡើយ នេះសំដែងឲ្យឃើញថា: ព្រះអង្គមានព្រះរាជហឫទ័យខ្វះខ្វែងក្នុងផ្លូវ ដែលរកសេចក្តីពិតយ៉ាងប្រសើរ គឺសេចក្តីពិតមិនមានបុគ្គលណាទឹងចាក់ធ្លុះបាន ឡើយ ៗ ដោយមានព្រះរាជបំណង យាងទៅសិក្សាក្នុងសំណាក់គ្រូអាចារ្យ ដែលមហាជនក្នុងសម័យនោះ រាប់អាន ថា: ជាកំពូលដ៏លើស តែនៅមិនល្មម នឹងព្រះហឫទ័យ; ព្រោះលទ្ធិរបស់អាចា រ្យនោះ ៗ មិនបានកាត់ផ្តាច់នូវកាមសុខ ល្លិកានុយោគ គឺការជំពាក់ក្នុងកាម ដូច បានអធិប្បាយរួចមកហើយ ។ ព្រះអង្គ ស្តេចចេញ អំពីសំណាក់អាចារ្យហើយ ទៅប្រថាប់នៅដំបន់ឧរុវេលា ក្នុងដែន មគធៈដែលជាទីរមណីយស្ថាន មាន ផ្ការទឹកហូរនៅជិត ៗ ហើយមានដើម ឈើធំជាទីអាស្រ័យម្លប់បាន ស្រួល

តទៅទំព័រទី ១៤

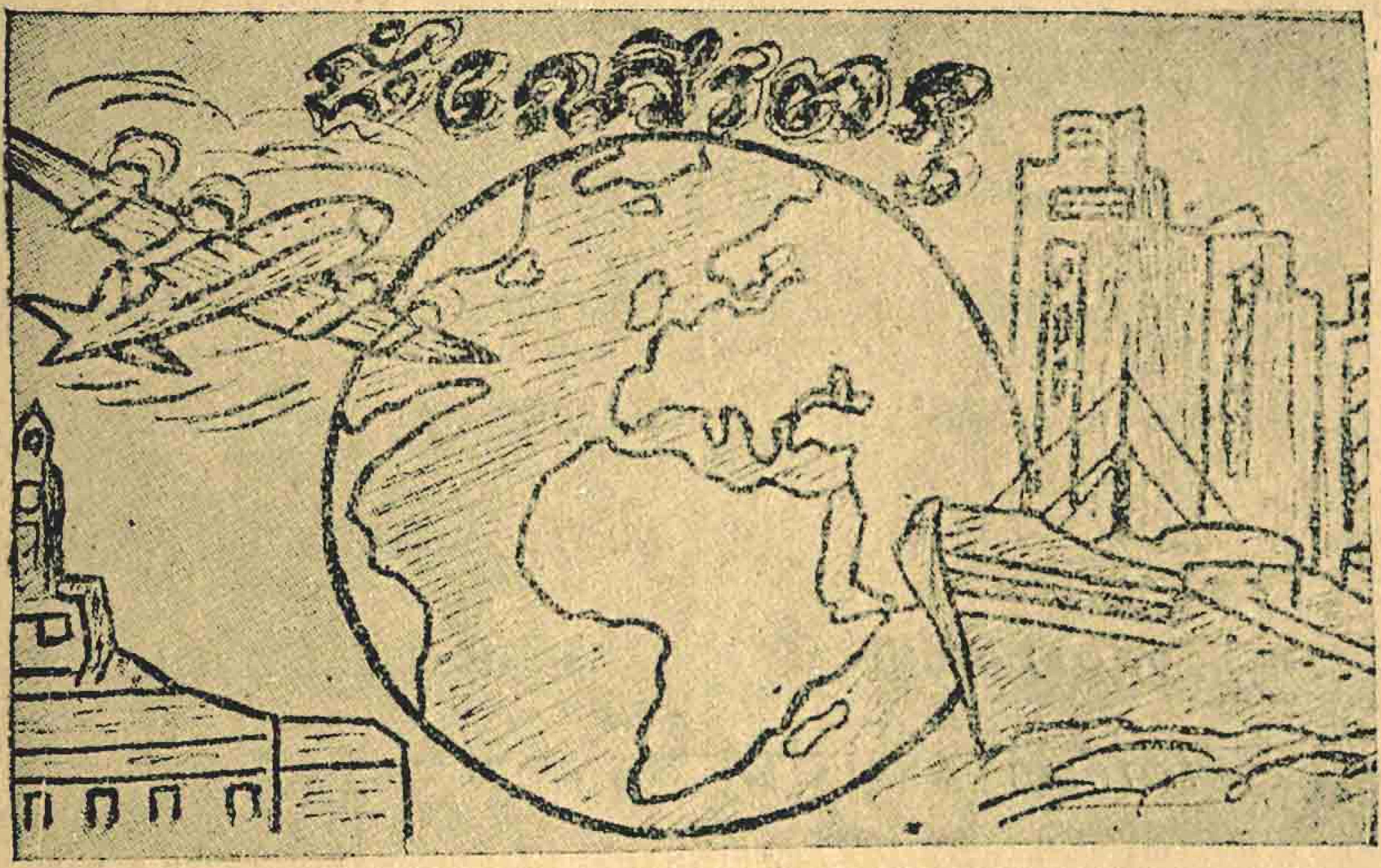

បៅស្នែងទន្សាយធ្វើដំណើរជុំវិញពិភពលោក

លំដាប់តមក ១៩៤១, មានការចលនាស្វ័យរាជ ហើយលោកក៏បានថ្លែងសុន្ទរកថានៅច្រើនកន្លែង ហើយរាជការក៏បានចាប់លោកអំពីរឿងនាំចលាចលក្នុងស្រុក ៗ ក្រៅពីលោកមានការចាប់ឃុំឃាំងមនុស្សឯទៀតជាច្រើនប្រហែល ៣០.០០០ នាក់, អំពីរឿងចូលទៅប្រួប្រមួលនឹងការចលាចលមិនព្រមធ្វើសហការជាមួយរដ្ឋាភិបាល ៗ បិតាលោកនឹងលោក ត្រូវទទួលទោសប្រាំមួយខែ, បិតាលោក, រាជការចោទថាជាពួកក្រុមប្រព្រឹត្ត ល្មើសនឹងច្បាប់ (ពួកក្រុមសមាជ:), ចំណែកឯលោក, គេចោទប្រកាន់ថា លោកបោះបាចវិតប័ណ្ណនាំបះបោរ ៗ តែបន្តិចទៀតមិនដឹងដោយហេតុយ៉ាងណា, បានជា

លោកនេហ៍រូរួចពីពន្ធនាគារ ហើយលោកក៏បានអញ្ជើញទៅជួបនឹងលោកមហាត្មៈគន្ធី នៅទីក្រុងអល្លាហាបាដ, តែលោកមហាត្មៈគន្ធី រាជការបានចាប់យកទៅឃុំឃាំងនៅគុកសប្បារម៉ាតី ។ ឆ្នាំ ១៩២១, លោកនេហ៍រូគេបានយកទៅឃុំឃាំងនៅពន្ធនាគារ លុកនូវៈ, ដល់មកថ្ងៃទី ៣១ មករា ១៩២៣, ទើបរួចពីគុក ។

ពីឆ្នាំ ១៩២៣ មកដល់ចុងឆ្នាំ ១៩២៥, លោកមានកិច្ចដោះស្រាយបញ្ហាខាងគ្រួសារដោយទទួលអំពីរឿងប្រាក់កាស, តែក្នុងពេលនោះលោកបានទទួលមុខការខុសត្រូវសំខាន់ៗ នាសមាជប្រទេសឥណ្ឌៀ ។ ដល់មកវស្សានរដូវ១៩២៣, គណៈកម្មាធិការកណ្ដាលនៃសមាជបានមកប្រជុំគ្នានៅទីក្រុងបុំបៃ ។ ពេលនោះលោកដាសជាអធិបតីនៃគណៈកម្មាធិការនេះក៏សូមលាងារឈប់ពីតំណែង ។ សមាជបានជ្រើសតាំងលោក ឱ.ទ. អង់សារី ជាប្រធាន ; ក្នុងពេលនោះលោកនេហ៍រូ ចូលទៅធ្វើការខាងលេខាធិការនៃសមាជ ។ គណៈកម្មាធិការសមាជបានមកប្រជុំនៅទីក្រុងនាគបុរៈ ។ ដល់មកខែធ្នូ ១៩២៣, ការប្រជុំអនុសំវច្ឆរៈនៃសមាជ ត្រូវធ្វើនៅទីក្រុងកុក្កូណាដា, ក្នុងភាគខាងត្បូងក្រោមអធិបតីភាពលោកមៅល៉ាណា - ម៉ូហាម៉េត - អាលី ។

លោកមៅល៉ាណា - ម៉ូហាម៉េត-អាលីបានកាន់កាប់សមាជតមក, ដល់វស្សានរដូវ គ.ស. ១៩២៨, លោកក៏អញ្ជើញទៅកាន់ទ្វីបអឺរ៉ុប ។ ដល់ក្រោយមក, លោកនេហ៍រូបានទៅជួបសន្ទនាការនឹងលោកម៉ូហាម៉េត - អាលីនៅសមាជឡាហ៊ូរ (ធ្នូ ១៩២៩) ។

តទៅទំព័រទី ១៥

វិបារណៈកថា (ត)

ផុសរូបរាងនឹងឈ្មោះមកជា ទស្សនាវដ្ដីពុទ្ធិកវិទ្យាល័យ កំណើតលើកនេះហាក់ដូចជាត្រូវកសាងជាថ្មីម្ដងទៀត ព្រោះថាយើងខ្ញុំប្រុងនឹងស្ទុះបន្ទន់ទៅ ហើយដោយការខាតបង់ច្រើន ហើយខុសបំណាំជាងសព្វដងរបៀបនេះ ស-មាគមក៏គួរតែបន្ទន់ការចេញផ្សាយសិន ព្រោះក្រែងរលាយដល់អាយុជីវិត នៃសមាគមទៀត ៗ តែដោយមានការឧបត្ថម្ភពីឯកឧត្តមឈួន-ម្ហូលពេជ្រព្រះរាជប្រតិភូប្រចាំខេត្តសៀមរាប យើងខ្ញុំក៏ត្រូវតែស៊ូកង់ការនេះម្ដងទៀត

ដើម្បីជីវិតនឹងការថ្ងៃថ្នូសម្រាប់សមាគមនឹងទស្សនាវដ្ដីលើកនេះ ខ្ញុំសូមអង្វរចិត្តមិត្តគ្រប់ឋានៈមេត្តាជួយជាវអាននឹងបង់ប្រាក់ ឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់តាមកំណត់

តាងនាមសមាគមនឹងគណៈកម្មការទស្សនាវដ្ដីពុទ្ធិកវិទ្យាល័យ ខ្ញុំសូមលើកយកនូវទឹកចិត្តដ៏បរិសុទ្ធជាកុសលជូនចំពោះឯកឧត្តម ដែលមានសទ្ធាជួយទទួលយកចំនួនទស្សនាវដ្ដីច្រើនជាងបីរយច្បាប់ ដើម្បីអ្នកអានភាគច្រើនក្នុងខេត្ត ៗ អំពើដ៏ថ្លៃថ្លានេះទុកដូចជាឯកឧត្តមបានជួយបណ្ដុះនិស្ស័យខេមរជាតិភាគច្រើនដែលមិនទាន់ស្គាល់ឬយល់ដល់ សមត្ថកិច្ចនៃព្រះពុទ្ធសាស-នា ឲ្យស្គាល់ឬយល់ថាក្នុងស្ថានទៀនទៅអនាគតនឹងការដម្រះនូវជនល្ងង់ខ្លៅឲ្យស្គាល់សភាពគុណនឹងទោសដោយពិតប្រាកដ

ករណីយនេះនឹងចាត់ទុកជាកុសលមួយយ៉ាងថ្លៃថ្លា, ខ្ញុំសូមឲ្យឯកឧត្តមនឹងបរិវារ បានសម្រេចតាមគោលបីយ៉ាងនឹងករណីយតទៅអនាគតដោយសុវត្ថិភាព

បណ្ណាធិការ

មនុស្សថ្លៃថ្នូរ (ត)

ចង់បាន„ តែត្រង់ធ្វើតាមមធ្យោបាយបែបណាជាកុសលឬអកុសល ភាសិតនេះមិនបានប្រាប់ផងឡើយ ។ ម្ល៉ោះហើយ ជនណាដែលបានដល់នូវទីដៅនៃអាត្មាតែងសប្បាយរីករាយ ដោយនឹកមិនភ្លេចទាំងយប់-ថ្ងៃ ថាខ្លួនជាមនុស្សថ្លៃថ្នូរមានកេរ្តិ៍សនាល្អ ។

ចំណែកជនដទៃដែលមិនបានសម្រេចនូវបំណង តើនឹងមានមនោសញ្ចេតនានឹកគិតយ៉ាងណា? ត្រង់នេះហើយជាតួបញ្ហាដ៏ធំ ហើយស្មុគស្មាញដូចជាព្រៃញាតស្បាត ដែលមនុស្សអន់ខ្សោយ ខាងការពិសោធន៍ ព្រមទាំងប្រាសចាកមនោគតិជាកុសល មិនងាយនឹងដោះស្រាយបាន ។

អំពីរឿងនេះ ទើបមានសំនួរកើតឡើង: ហេតុដូចម្ដេចបានជាលោកិយដោះប្រស្នានេះបានដោយលំបាក? លុះដោះមិនបានស្រួលហើយ ខ្លះទៅជាអស់សង្ឃឹម ហើយដាក់ខ្លួនឯងជាមនុសថោកទាប?

សូមអស់លោកក្រឡេកមើលលោកិយសព្វថ្ងៃប្រព្រឹត្តបែបណា? គេនិយមប្រើតែឧបាយកល នឹងបទមាយា គឺថា គេច្រើនប្រតិបត្តិតាមបុរាណភាសិត: "ចិត្តជាទេវទត្ត មាត់ជាទេវតា„ ។ គេធ្វើយ៉ាងណាឲ្យតែបានសម្រេចប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន រួចគេតាំងដោយខ្លួនឯងថាជាមនុស្សថ្លៃថ្នូរ ។ ចំណែកអ្នកដែលមិនមានសមត្ថភាព ឬមិនមានមធ្យោបាយគ្រប់គ្រាន់ក៏សម្រុតខ្លួនឬក៏ត្រូវគេសម្រុតចុះជា "មនុស្សថោកទាប„ ។ ហើយលោកិយក្រុមនេះ បន្ទោកខ្លួនតាំងពីសរីរកាយរហូតដល់ចិត្តគំនិត ព្រោះតែខ្លួនយល់មិនច្បាស់ ត្រង់ណាហៅ "មនុស្សថ្លៃថ្នូរ„ ។

សូមអស់លោក កុំកាន់ប្រឡំ "មនុស្សថ្លៃថ្នូរ" មិនមែននៅត្រង់សម្ភារៈនិយមទេ ដែលសាកលលោកសព្វថ្ងៃកំពុងប្រកាប់ប្រចាក់ដណ្ដើមគ្នានោះ ៗ មែនពិតយើងមានរូប យើងត្រូវការរូបខាងក្រៅយកមកជារណប រូបខាងក្នុង ដើម្បីជួយគាំពារឲ្យតាំងនៅតាមលំដាប់កាល ប៉ុន្តែតម្លៃបរិសុទ្ធមិនមែននៅត្រង់យើងមានទ្រព្យសម្បត្តិទឹងមានយសសក្តិនោះទេ ៗ មានបុប្ផជាតិជាច្រើនដែលមានផ្ការីកស្គុះស្គាយក្រហមច្រាលឆ្អៅ ហើយស្អិតនៅជាបុប្ផជាតិឥតមានសារៈអ្វីសោះក៏មាន ឧទាហរណ៍ដូចជាផ្កាចារទឹងផ្កាអាចម៍ត្ពិស ៗ

ដូច្នេះ អ្នកខ្សត់ខ្សោយ ដោយធនធានទឹងដោយយសសក្តិ មិនគួរគប្បីដាក់ខ្លួនឲ្យទាបជ្រុលហួសឡើយ ៗ "មនុស្សថ្លៃថ្នូរ" មិនមែននៅត្រង់ "ក្រធនធាន គ្មានយសសក្តិឬមានភោគទ្រព្យមានយសសក្តិនោះទេ" អ្នកក្រមិនចាំបាច់គោរពអ្នកមាន រាស្ត្រមិនចាំបាច់គោរពនាម៉ឺនទេឬ? មិនមែនទេ ៗ មនុស្សមានគុណផ្សេង ៗ គ្នា: ខ្លះមានវ័យច្រើន ខ្លះមានវ័យតិច ខ្លះមានសីល ខ្លះឥតសីល ខ្លះរាស្ត្រ ខ្លះនាម៉ឺន ៗ ឯគារវកិច្ចជាអាការខាងក្រៅដែលគេត្រូវតែធ្វើដើម្បីចៀសវាងកុំឲ្យខ្លួនយើងធ្លាក់ទៅជាមនុស្សបោកទាបនេះឯង ៗ ប៉ុន្តែមិនត្រូវគោរព ដោយដាក់ខ្លួនជាមនុស្សបោកទាបឡើយ ព្រោះគារវកិច្ចជាដំបែរនៃសេចក្តីស្នេហា ជាស៊ីម៉ង់សម្រាប់ផ្សារនូវសេចក្តីប្រេះឆារ ហើយបដិគាហកមិនគប្បីយល់កាន់ថាខ្លួនថ្លៃថ្នូរជាងអ្នកដែលគោរពខ្លួននោះទេ ៗ ការយល់បែបនេះត្រូវធ្លាក់ចុះក្នុងរណ្ដៅមោហាគតិមិទាំងស្រុង ៗ

ព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូ ទ្រង់ទេសនាប្រដៅថា: ដែលគេចាត់ទុកជា "មនុស្ស

ថ្លៃថ្នូរ,, គឺមនុស្សមានអាយុទ្រព្យប្រាំពីរ ប្រការ (សទ្ធា សីលៈ ហិរិ ឱត្តប្បៈ ចាគៈ សុតៈ បញ្ញា) ។ សទ្ធា ប្រែថា: ជឿកម្ម នឹងផលនៃកម្ម - សីលៈ មាន កាយនឹងវាចារៀបរយល្អ គឺប្រាសចាក បញ្ចវេរាទាំងប្រាំ (សីលប្រាំ) — ហិរិៈ ខ្មាសអៀនអំពើទុច្ចរិត — ឱត្តប្បៈ ក្តៅក្រហាយនឹងអំពើទុច្ចរិត — ចាគៈ លះទ្រព្យធ្វើទាន — សុតៈ ពេញចិត្តត្រងត្រាប់ស្តាប់សំដីសុចរិត — បញ្ញាៈ មានប្រាជ្ញា ។

ផេង - ជ្រើវ

ពុទ្ធទស្សនៈ (ត)

ដល់ការដែលស្តេចនៅដោយស្ងាត់មិនមានបុគ្គលកេក្ខួន ។ កាលបើស្តេចរើសរកកន្លែងបានល្អហើយ ទើបស្តេចខ្នះខ្នែងបំពេញតបៈ ដោយអាការៈផ្សេងៗ ដែលគេនិយមក្នុងសម័យនោះ ថា: "របស់ល្អ" គឺទ្រង់អត់អាហារដរាបដល់ស្គាំងស្គម ដែលហៅតាមភាសាសាមញ្ញថា: "ស្បែកដណ្តប់ឆ្អឹង" ហើយទ្រង់ទរមានព្រះអង្គ ដោយវិធីផ្សេងៗ ។

១— ការអត់អាហារនឹងការទរមានរាងកាយដោយវិធីផ្សេងៗ ដូចពោលមកនោះ ដោយទ្រង់យល់ឃើញថាជា "អត្តកិលមថានុយោគ" គឺការប្រកបឲ្យនឿយហត់ដល់ខ្លួនទទេៗ មិនមែនជាប្រយោជន៍ឡើយ, ព្រោះទុក្ខវេទនានៃរាងកាយច្រើនដូច្នេះ មុខជានឹងត្រឡប់ធ្វើឲ្យចិត្តវង្វេងនឹកដល់សេចក្តីសប្បាយ នឹងសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ឬឈឺចាប់, មិនអាចធ្វើចិត្តឲ្យចុះស៊ប់ក្នុងសមាធិ ដែលជាប្រកនៃឈានទាំងពួង ។

(នៅមានត)

ចៅស្នែងទន្សាយធ្វើដំណើរ (ត)

ក្នុងពេលនោះ លោកនេហ៍រូជាប្រធានសមាជ, លោកបានថ្លែងសុន្ទរកថាមួយជាយ៉ាងក្លោះក្លាយ ។

លំដាប់តមក, លោក នេហ៍រូ បានតស៊ូដើម្បីប្រជាជាតិ ឥណ្ឌៀ មានចាប់ឃុំឃាំងជាច្រើនលើក ជាមួយលោកមហាត្មគន្ធី ។ ពី គ.ស. ១៩៣០ ទៅ គ.ស. ១៩៤៧, គេបានជួបប្រទះនឹងការធ្វើបាតុកម្ម នឹងការចលាចលជាច្រើនដោយសន្តិវិធី ។ បិតាលោកនេហ៍រូ បោះបង់ចោលគណបក្សអភិរក្ស បានចូលទៅរួមជាមួយ ការចលនានេះ ។ គណៈបក្សរួបរួមប្រជាជាតិហិណ្ឌូដែលជាក្រុមនយោបាយសំខាន់ប្រទេសឥណ្ឌៀ បានប្រជុំគ្នាជាច្រើនលើក, តែរាជការអង់គ្លេសបានចាប់មេនាំបះបោរទៅឃុំឃាំងទាំងអស់ ។ លោកនេហ៍រូ បានហាមប្រាមកុំឲ្យប្រជារាស្ត្របង់ពន្ធដារឲ្យពួកអង់គ្លេស, ហើយលោកក៏មិនបង់ដែរ, បានជារាជការអង់គ្លេសបានដកហូតយកសង្ហារិមៈនៃគេហដ្ឋានរបស់លោក នៅទីក្រុងអល្លាហាបាដ ។ បុត្រីរបស់លោកនេហ៍រូ នាមនាង អ៊ីងឌីយារ បានពណ៌នាថា គ្រួសារអ្នកដទៃជាច្រើនបានផុតបំផ្លាញចោលនូវគ្រឿងសំលៀកបំពាក់របស់អង់គ្លេស ហើយ សំដែងមនោសញ្ចេតនារីករាយជាយ៉ាងក្រៃលែង ។

ដល់ គ.ស. ១៩៤៧, ប្រទេសឡាក្រង់ប្រ៊ីតាញ បានចាត់ការឲ្យបោះឆ្នោតជាថ្មីព្រមទទួលឲ្យរដ្ឋាភិបាលកម្មករអង់គ្លេស ។ ក្នុងពេលនោះពួកអ្នកបះបោរទាំងប៉ុន្មាន ក៏នាំគ្នាធ្វើបដិវត្តស្ថាបនានូវរដ្ឋាភិបាលឥណ្ឌៀ ដែលមានលោកនេហ៍រូជាអគ្គសេនាបតី ។

(នៅមានត)

ជំបូន្មាន

ពាក្យកាព្យ

នេះពាក្យទំនៀមបុរាណមុន
ទូន្មានពួកជនតទៅមុខ
ឲ្យអស់កូនចៅចងចាំទុក
នឹងបានទីសុខមកជួបជួន ៗ
កុំឲ្យលួចគេវាធ្លាប់ដៃ
កុំឲ្យដេកថ្ងៃវាធ្លាប់ខ្លួន
កុំឲ្យស្ដីញាប់វាធ្លាប់ផ្ទួន
កុំឲ្យថ្នមខ្លួនវាធ្លាប់ខ្ជិល ៗ
កុំឲ្យស្មោកគ្រោកវាថោកការ
កុំឲ្យផឹកស្រាវាដាច់សីល
កុំឲ្យស៊ីច្រើនវាច្រើនខ្ជិល
កុំឲ្យកកិលវាធ្លាប់បុក ៗ
កុំឲ្យស្ទៀមដៃវាធ្លាប់លួន
កុំឧបជ្គន់វាធ្លាប់ស្ទឹក
កុំឲ្យយឺតពេកវាទ្រមឹក

កុំឲ្យឆ្មើងបុកគេស្អប់ខ្លួន ៗ
កុំឲ្យស្រួសពេកវាបែកបាក់
កុំឲ្យថ្នាំងថ្នាក់វាបាត់ស្ងួន
កុំខ្ជិលដោដោកវាថោកខ្លួន
កុំឲ្យវៀះពួនវាបាត់មុខ ៗ
កុំឲ្យម្នះពេកវាបែកមិត្ត
កុំឲ្យទ្រុះស្និទវាបាត់សុខ
កុំឲ្យលើកខ្លួនវាផ្ទួនទុក្ខ
កុំឲ្យបាត់មុខវាអប្រិយ៍ ៗ
កុំឲ្យធ្វើស្នេហ៍វាបែរឃ្លាត
កុំឲ្យទ្រុះញាតិវាបង់ក្ដី
កុំឲ្យហ៊ានហួសអាយុខ្លី
កុំឲ្យជេស្រីវាខូចទ្រព្យ ៗ
កុំឲ្យចង់ពេកវារែងឃ្លាត
កុំឲ្យប្រមាទវាខូចឆាប់

កុំឲ្យស្ទួរពេកវាគន់គាប់
កុំឲ្យប្រញាប់វាបែរយូរ ៗ
កុំឲ្យព្រះហើនវាច្រើនទុក្ខ
កុំឲ្យប្រង៉ុកវាបាត់គូ
កុំឲ្យចង់តឹងវាបានធូរ
កុំឲ្យមុខមូវាខានគាប់ ៗ
កុំឲ្យស៊ីច្រើនវាបែកពោះ
កុំឲ្យលេះលោះវាខូចទ្រព្យ
កុំឲ្យខុសរឿយវាអកញ្ញ
កុំឲ្យលេលាប់វាផ្លាប់ចិត្ត ៗ
បើនឹងចេះអស់ឲ្យគេកោត
បើនឹងឆោតឲ្យគេអាណិត
បើម្លៃនឹងហ៊ានឲ្យមានចិត្ត
បើម្លៃនឹងគិតឲ្យបានការ ៗ
បើម្លៃនឹងកាចឲ្យពេញវង្ស
បើម្លៃនឹងល្ងង់ឲ្យផុតថា
បើម្លៃនឹងខូចឲ្យចេះការ
បើម្លៃគេថាឲ្យហួសខ្នាត ៗ
ឲ្យរៀនអត់ធុនពាក្យជូនតា

ឲ្យរៀនវិជ្ជាការសិល្បសាស្ត្រ
ឲ្យរៀនចិត្តល្អកុំប្រមាទ
ឲ្យខំសង្វាតរកទ្រព្យធន ៗ
ឲ្យរៀនច្បាប់សម្រាប់បវេណី
ឲ្យខំរកស៊ីកុំលួចប្លន់
ឲ្យសង្គ្រោះញាតិមានអាសន្ន
ឲ្យចេះអត់ធុនក្តីក្រៅក្រោធ ៗ
បើចេះត្រង់ណាឲ្យមាំមួន
ឲ្យចាំច្បាប់ក្បួនដកពបសោត
ឲ្យពេញជាប្រាជ្ញលោកយ៍កោត
បុកសោតឲ្យសមជាប្រាជ្ញប្រាយ ៗ
ឲ្យចាំទំនៀមទំនងព្រេង
ឲ្យចេះចាំបែងបទបរិយាយ
ឲ្យចេះពប់ព្រេងលានជិតឆ្ងាយ
ឲ្យផ្សាយមេត្តានឹងជនផង ៗ
ឲ្យស្គាល់ខ្ពស់ទាបដកពបទៅ
ឲ្យស្គាល់ប្រាជ្ញខ្មៅនៅរៀមច្បង
ឲ្យចងចាំចិត្តគិតខ្វាចហ្មត់

តទៅទំព័រទី ២៩

និទានព្រះសុន្ទរសមុទ្ទត្ថេរ

ពាក្យកាព្យ

៧ ដំណាលពីរឿងសុន្ទរ - សមុទ្រ.
កុលបុត្រសាវត្ថីល្បីឆើតឆាយ
សម្បូណ៌ដោយទ្រព្យច្រើនអម្បាល
សែសឹបកោដិ៍បាយសាយកេរ្តិ៍ឈ្មោះៗ
សាយ័ណ្ហសម័យបច្ឆាភត្ត
គាត់ឃើញពុទ្ធជនបរបំពោះ
វត្តជេតពនដោយស្ម័គ្រស្មោះ
កាន់អស់មាលាផ្កាកម្រង ៗ
មានចិត្តងឿងឆ្ងល់ខ្វល់សួរថា
លោកយាយលោកតាត្រាប់ត្រសង
ទៅកាន់ទីណាខ្ញុំទៅផង
ក្រែងត្រូវបំណងរបស់ខ្ញុំ . . . ៗ
ពួកជនប្រាប់ថាទៅស្តាប់ធម៌
ប្រសើរបវរល្អិតសុខុម

បើប្នេះកុមារទៅនឹងខ្ញុំ
ក្រែងចួបក្រមុំត្រូវចិន្តា ៗ
កុលបុត្រឮហើយអរសាទរ
ពាក់អាវស្លៀកខោយ៉ាងសង្ហា
ចូលទៅអង្គុយស្តាប់ទេសនា
ខាងក្រោយមហាជនទាំងឡាយ ៗ
ព្រះពុទ្ធទ្រង់ជ្រាបអជ្ឈាស្រ័យ
នៃកុលបុត្រថ្វីហើយបរិយាយ
អនុបុព្វីកថាធិប្បាយ
ឲ្យបាននឿយណាយចាកសង្ខារ ៗ
កុលបុត្រគិតថាការព្រហ្មច័ន្យ
ត្រូវលះប្រកាន់រូបអាត្មា
ប្នេះគួរចូលបួសក្នុងសាសនា
ង៉ាយលះរូបកាយាចោល ៗ

បួសស្រេចគ្រាប់ចរបិណ្ឌបាត
សង្វាតកាន់ក្រឹត្យពុំឲ្យឆ្ងាយ
ស្វះទុកប៉ុណ្ណោះជាខាងក្រោយ
និទានបណ្ដោយពីមាតា ។
បិតាកុលបុត្រសាវត្ថី
សង្រេងសង្រែបុត្រស្នេហា
គាត់ឃើញក្មេងៗលេងកំបា
គិតថាកូនយើងពុំធ្លាប់លេង ។
គ្រានោះឥត្ថីស្រីវេស្យា
លុះឃើញមាតា(១) យំសង្រេង
សង្រែសង្ស័យពេលស្ដាប់ក្មេង
វង្វេងក្មេងភ្លឹកនឹកបុត្រា ។
សួរថាលោកមីងយំរឿងអី?
ឬយំព្រោះក្ដីព្រាត់សង្សារ
សូមមីងប្រាប់ខ្ញុំឆាប់ ៗ ពី
ក្រែងការណ៍នោះក្មួយអាចជួយបាន ។
ញោមលោកប្រាប់ថាយំនឹកកូន
បណ្ដូលខ្ញឹមខ្លួនប្រាសពីប្រាណ

បួសបួសក្នុងសាសនព្រះទ្រង់ញាណ
ស្វែងធម៌ជាស្ពានទៅបរលោក ។
បើក្មួយមានប្រាជ្ញជួយរិះឈ្លាន
ទូន្មានឲ្យបានចេញអគ្យាគ
ឲ្យក្មួយជាម្ចាស់ទ្រព្យធនភោគ
ផ្សំផ្គុំនឹងលោកកូនមាតា ។
ក្សិណនោះឥត្ថីស្រីផ្កាមាស
ប្រដាប់តោះតោសសុទ្ធសឹងផ្កា
ប្រេងម្សៅទឹកអប់ជ្រួតកាយា
ក្លិនដូចក្រឹស្នាក្លិនខ្លឹមចន្ទន៍ ។
ស្លៀកហ៊ីប្រពាក់អាវតាមសម័យ
សក់អ៊ិតថ្មីៗ កាន់បង្ហាន់
សំដៅភដតីដោយរួសរាន់
បន្ទាន់ប្រញាប់ឆាប់ដាក់បាត្រ ។
ដល់មុខភិក្ខុលុតជង្គង់
លើកដៃជម្រង់ផ្គង់សំអាត
កាន់វែកចូកបាយដាក់ក្នុងបាត្រ
សង្វាតនិមន្តដោយវាចា ។
សូមបងឡើងទៅឯខាងលើ

(១) មាតាភិក្ខុ មិនមែនមាតានាងគណិកាទេ ។

ប្រាសាទចំទើរឆាន់អាហារ
ព្រោះនៅខាងក្រោមឮកុមារ
វាលេងកំឡាហុយធុលី ៗ
ខាងលើប្រាសាទស្អាតបញ្ចាំង
រលើបរលង់សព្វទិសទី
ឆាន់រួចសូមស្រង់ទឹកវារី
សឹមវិលកាន់ទីអាស្រមបទ ៗ
ភិក្ខុទទួលពាក្យវេស្សា
ដោយតុណ្ហីការដើម្បីកត្ត
គង់លើឧច្ចាសន៍ស្អាតម៉ត់ចត់
គាំងពត់ព្រះភ្នែនពែនបាទា ៗ
គ្រានោះឥត្ថីស្រីឆោមឆាយ
គាំងផ្តើមកែក្រាយបទមាយា
មារយាទស្ត្រីគ្រប់មាតិកា
សែសឹបមាត្រាដោយនិយម ៗ

១–. ញឹកញ៉ក់ញាំញើដើរកែក្រាយ
អែនអនពត់កាយបែបរម្យទំ
អៀនខ្មាសម្ញឹកម្ញ៉ក់ហាក់ស្ទើរយំ
ឡឹមឡុំឡឹកឡក់ទៅដេរ្ង ៗ ៗ

២–. កេះកៀវដៀវផុសទូវក្របក
ផ្កាត់ព្ចប៉ក ៗ ឡកលលេង
ឡេះឡោះម៉េះម៉ស់ហាក់ដូចក្មេង
ភាងភេទទន្ទេងលេងផ្លែផ្កា ៗ

៣–. លើកជើងជាន់ជើងព្ទ សូរក្តុង
ជាន់ក្តារម៉ឹងម៉ុងផុងកាយា
ឲ្យប្រុសឈរជិតង៉ាកក័ក្ត្រា
កិរិយាដូចជាបន្ទាន់ណាស់ ៗ

៤–. ឃើញឈើ ស្មៅវល្លិចាប់
បេះលេង
គូសគូរខ្វាត់ខ្វែងរូបផ្តេសផ្តាស
រូបប្រុសរូបស្រីរូបមាស
ពេញពាសប្រឹថពីទីដីដេញ ៗ

៥–. ចាប់លើកទារកឡើង ទៅលើ
ភ្លៅដាទំឃើមាត់ញាប់សេញ
ភ្នែកមៀមៀងមើលទៅប្រុសវិញ
ដូចចិត្តស្អប់ខ្ពាញ់បុត្រនោះណាស់ៗ

៦–. ដាក់បុះទារកឲ្យដើរដើ

តទៅទំព័រទី ៣០

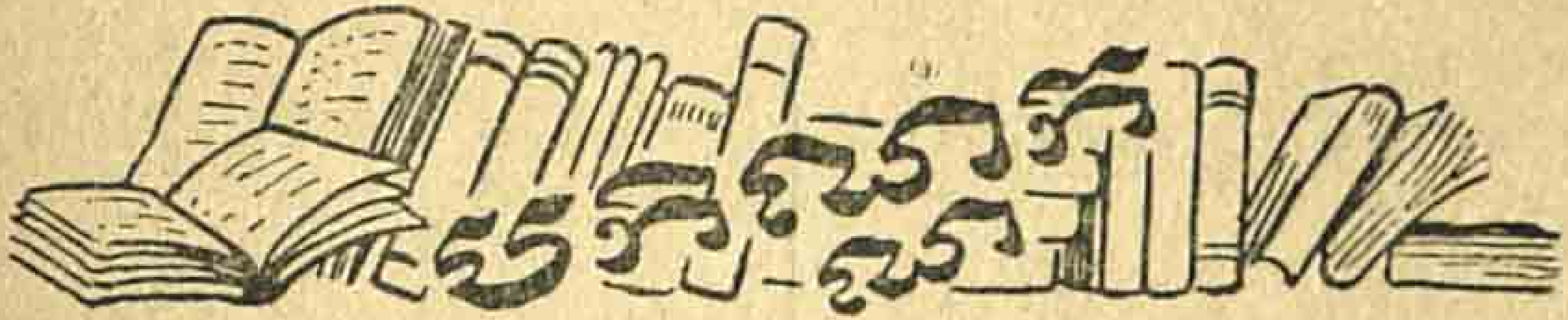

សមាគមប្រទេសកម្ពុជាមានប្រហែល២៨គឺ:

១— សាមគ្គីមិត្តខ្មែរកូសាំងស៊ីន ៣១-៧-១៩២៨,

២— សមគ្គីមិត្តនៃសិស្សចាស់នឹងមិត្តអនុវិទ្យាល័យ, វិទ្យាល័យស៊ីសុវត្ថិ: គ.ស. ១៩៣៥,

៣— សាមគ្គីមិត្តពួកមន្ត្រីគិលានសង្គ្រោះនៃប្រទេសកម្ពុជា : ១៤-៩-១៩៣៧,

៤— សង្គហបុគ្គលិកឥណ្ឌូចិននៃក្រុមស៊ីវិលយោធីនឹងឋានលេខាកម្ពុជរដ្ឋ: ៥-១-១៩៤៤,

៥— អសយដ្ឋានខេត្តខ្មែរ : ១៩៤១,

៦— សមាគមខ្មែរ-បារាំងនាវាចរ ១៩៤៦,

៧— សមាគមស៊ីវិលខ្មែរអប់រំសេដ្ឋកិច្ច: ១៩៤៦,

៨— សមាគមសហករណ៍ខ្មែរ : ២៥-១២-១៩៤៧,

៩— សមាគមនារីសហភាពបារាំង: ២៤-៥-១៩៤៨,

១០— សមាគមមន្ត្រីនៃរដ្ឋបាលខ្មែរ : ២៧-៧-១៩៤៨,

១១— សមាគមខេមរសហជីវិន: ១០-១០-១៩៤៨,

១២— សមាគមពួកតិកទិកកម្ពុជរដ្ឋ: ១៣-១០-១៩៤៨,

១៣— សមាគមខ្មែរ - បារាំង

អគ្គិសនីបាត់ដំបង ១៥-១០-១៩៤៨,

១៤— សង្គហបុគ្គលិកសិក្ខាធិការកម្ពុជរដ្ឋ: ២៥-១១-១៩៤៨,

១៥— សមាគមសិល្បកម្មខ្មែរ ១០-២-១៩៤៩,

១៦— ក្រុមសង្គហជាតិ: ឧសភា ១៩៤៩,

១៧— សមាគមមិត្តសាលាបាលី ៥-៨-១៩៤៩,

១៨— សមាគមយុវខេមរ: ២០-៨-១៩៤៩,

១៩— សមាគមគិលានសង្គ្រោះសម្រាប់ព្រះសង្ឃខ្មែរ: ២៨-១២-១៩៤៩,

២០— សមាគមកុមារសង្គ្រោះ: ១៩-៥-១៩៥០

២១— សាមគ្គីមិត្តបុគ្គលិកក្រុមរុក្ខា: ១៨-១១-១៩៥០

២២— សមាគមពួកមន្ត្រីខាងតុលាការ: ៣១-១-១៩៥២

២៣— សមាគមជាងមាសប្រាក់ខ្មែរ: ១៥-៣-១៩៥២

២៤— សមាគមឧបត្ថម្ភវត្តពិកទ្ធរណ៍ស្រ: ២៥-៥-១៩៥២

២៥— ពុទ្ធិកសមាគមពិភពលោក - មជ្ឈមណ្ឌលភូមិភាគកម្ពុជរដ្ឋ ២៤-៧-១៩៥២

២៦— សមាគមមាតាបិតាកូនសិស្សនៃវិទ្យាល័យស៊ីសុវត្ថិ ២១-១០-១៩៥២

២៧— សមាគមនារីសង្គ្រោះ ២៨-១-១៩៥៤

២៨— សមាគមកម្មករសហជីវិន: ២៣-៣-១៩៥៤

ក្រៅពីនេះនៅមានសមាគមខាងពាណិជ្ជកម្មនិងកីឡាទៀតមិនទាន់បាន

តទៅទំព័រទី ៣១

ប្រវត្តិក្មេងកំព្រា (តពីឆ្នាំ ១៩៥៥)

នាយវិន្ទោ មិនបានដឹងថា ក្នុងដំណើរដ៏ស្ងាត់កំបាំងរបស់ខ្លួននេះ មាននារីម្នាក់កំពុងតែលបតាមមើលផែនការរបស់ខ្លួនទេ

នារីដើរលប ៗ សន្សំម ៗ តាមក្រោយ ៗ ក្នុងដំណើរនេះនាងមិនបានចាប់ភ្លឹកថា តើឃ្លាតពីដម្រិចម្ងាយប៉ុន្មានមកហើយ ហើយនាងពុំដឹងទៀតថាព្រៃនេះជាលំនៅនៃសត្វសាហាវផង ដោយចិត្តរបស់នាង កំពុងតែស្ទុងទៅលើដំណើរដ៏ប្លែកនេះ

ខ្លាមួយធំកំពុងតែដើរតាមក្រោយនាង ទាន់តែជិតណាស់ហើយនៅប្រហែលជា១០០ម.ប៉ុណ្ណោះ ៗ យូរៗ នាងក្រឡេកមើលក្រោយម្តង ហើយក៏ពុំឃើញ មានអ្វីដែល នាំឲ្យនាងភ័យដែរ ឈរក្រឡេកមើលលើកនេះក៏ស្រាប់តែប្រទះសត្វសាហាវមួយយ៉ាងធំ ដែលនាំឲ្យនាងភ្ញាក់សំឡេងស្រែក យ៉ាងខ្លាំង ៗ

នាយវិន្ទោកំពុងតែ បន្តដំណើរទៅមុខដោយចិត្តក្រៀមក្រំ លុះឮសំរែកនេះភ្លាមក៏ស្ទុះរត់ដល់ម្ចាស់សំរែកតែម្តង ក្នុងពេលជាមួយគ្នានេះខ្លាក៏លោតសំដៅមករកអ្នកទៀត តែដោយនាយជាបុរសមួយរូប មានសេចក្តីក្លាហានទឹងអង់អាច ក៏ដកកាំបិតស្នៀតតយុទ្ធនឹងខ្លាក្នុងពេលនោះ ៗ ការតយុទ្ធនេះ គេត្រូវប្រើវេលាអស់ប្រហែលជា៣០នាទីទើប សម្រេចយកជ័យជំនះបាន ៗ

នារីកំពុងតែឈរញ័រ នៅទីដ៏គល់

ឈើមួយហាក់ដូចជាវិញ្ញាណ របស់នាងរត់ចោលរូបរាងកាយ បាត់ទៅហើយ, នាងឈរ ៗ នៅនឹងកន្លែងដរាបតែនាយវិន្ទាមានជ័យជំនះ ក៏នាងនៅតែពុំទាន់ដឹងខ្លួន, នាយដើរមកជិតហើយយកដៃមកអង្អែលខ្នងនាងហើយសួរថា៖ អូន ! អូន ! នារី ! ! ! នាងក៏ពុំមានសំឡេងអ្វីឆ្លើយតបមករកអ្នកវិញឡើយ ៗ នាយដឹងច្បាស់ថានេះមកពីនាងភ័យហួសហេតុ បានជាសន្លប់ទាំងឈរពុំដឹងខ្លួនយ៉ាងនេះ, នាយក៏លើកបីនាងដើរទៅមុខទៀត សំដៅទៅចំណាតដែលខ្លួនប៉ងនឹងមក ៗ

រូងភ្នំមួយតូចមានទំហំប្រហែលជា ១០ម.បួនជ្រុងនៅក្នុងរូងនោះគេឃើញមានវត្ថុប្លែក ៗ ជាច្រើន ដូចជាទៀន សម្រាប់ត្រងសំឡេង គ្រឿងចក្រសម្រាប់បង្កើតកម្លាំងអគ្គិសនី អាវុធនឹងគ្រាប់រំសេវ, ថ្នាំការពាររោគ នឹងប្រដាប់ប្រដាដទៃ ៗ ទៀតមានសំលៀកបំពាក់ ស្បែកសត្វគ្រប់បែប - យ៉ាងនឹងកន្លែងសម្រាប់សំណាក់អាស្រ័យជាដើម ៗ

នារីនាងពុំដឹងខ្លួនទៅឡើយទេ រាងកាយរបស់នាងកំពុងតែស្ដូកស្ដឹងនៅលើគ្រែមួយយ៉ាងស្អាត ដែលមាននាយវិន្ទាអង្គុយក្បែរផង ៗ ប្រហែលជា១០នាទីក្រោយមក ទើបគេឃើញភ្នែកនាងទាំងគូបើកសន្សឹមៗឡើង, កាលដែលនាងបើកភ្នែកដំបូង ក៏នឹកស្មានថានាងកំពុងតែគេងក្នុងជម្រំរបស់ខ្លួន តែគួរឲ្យនាងនឹកឆ្ងល់ដែរដោយដំណេករបស់នាងដូចជាមានសភាព ត្រជាក់ហើយសុខស្រួលផង ថែមទាំងឃើញនាយវិន្ទាមកអង្គុយនៅក្បែរនាងទៀត មានទាំងឈាមប្រឡាក់ពាសពេញខ្លួន ៗ នាង ក៏នឹកឃើញដល់សត្វខ្លាដែលស្ទុះមករកនាង ហើយក៏ដឹងដោយការ

ស្មានថា ខ្លួនបានរួចជីវិតដោយសារវិន្ទា ហើយនាយមានរបួសខ្លះដោយការតយុទ្ធនឹងខ្លា ។

កាលបើនាងនឹកឃើញហេតុយ៉ាងនេះហើយ ហាក់បីដូចជាស្លុតរន្ធត់ម្តងទៀត ក៏ស្ទុះមកឱបនាយដោយមិនមានបំណាង ហើយសួរទៅកាន់នាយថា

“ បង ហេតុម្តេចក៏បានជាខ្ញុំមកដល់កន្លែងនេះ ,,

“ ខ្ញុំនាំអូនមក ,, នាយឆ្លើយ

“ ម្តេចក៏ខ្ញុំមិនដឹងខ្លួន ,, នាងសួរ

“ កាលនោះអូនសន្លប់បាត់ស្មារតីទៅហើយ ,,

“ ចុះកន្លែងនេះនៅចម្ងាយប៉ុន្មានពីជម្រំយើង ,,

“ ប្រហែលជាមួយគីឡូម៉ែត្រប៉ុណ្ណោះទេ បើសិនជាវាស់តាមផ្លូវត្រង់ តែបើនិយាយតាមទំនងដែលបងដើរមកនេះ ប្រហែលជាបីគីឡូម៉ែត្រដោយផ្លូវបត់បែនច្រើន ,,

“ ចុះអ្នកជម្រំមាននរណាមួយបានដឹងកន្លែងនេះដែរ ,,

“ បងមិនដែលឲ្យជនណាមួយដឹងសោះឡើយ ព្រោះជាអាថ៌កំបាំងរបស់បង ,,

“ ពីមុនមកម្តេចក៏បងមិនឲ្យដឹងផង ,,

“ ដោយបងមិនទាន់មានសង្ឃឹម ,,

“ សង្ឃឹមអ្វី ? ,,

“ សង្ឃឹមថានឹងបាន . . . . បាន . . . ជា ,, នាយពោលហាក់មិនចេញ ដូចជាមានអ្វីមួយមកខ្ទប់មាត់អ្នកមិនឲ្យនិយាយតទៅទៀត ។

“ យ៉ាងដូចម្តេចបានជាបងមានអាការៈអឹមអៀមបែបនេះ ,, នាងសន្ទិញសួរ ប្រាប់អូនឲ្យត្រង់មើ ! កុំលាក់ កុំលាក់នឹងខ្ញុំឲ្យសោះ ! ណា៎ !!

“ សង្ឃឹមថានឹងផ្ញើ . . . ផ្ញើជីវិត

តទៅទំព័រទី៣៣

បុណ្ណកុមារ (តពីឆ្នាំ ១៩៥៥)

សង្គ្រាម

ដរាបណាដែលលោកនៅតែយល់ថា ភ្លើងនេះត្រូវតែយកភ្លើងទៅរំលត់ ដរាបនោះ លោកនៅតែត្រូវប្រើភ្លើងសម្រាប់រំលត់ភ្លើង ដែលជាការមិនខុសគ្នា ពីការដែលលោកប្រកាន់ថាសន្តិភាពនឹងកើតមានឡើង ដោយសារសង្គ្រាមនោះដែរ ។ កាលបើលោកទាំងមូលនៅតែយល់ដូច្នេះ គ្រប់រដ្ឋទាំងអស់ ត្រូវតែមានកងទ័ពសម្រាប់ស្វែងរកនូវសន្តិភាពបែបយល់សប្តិ ។ កាលបើរដ្ឋនិមួយ ៗ ស្វែងរកសន្តិភាពដោយកម្លាំងទាហានដូច្នេះ សង្គ្រាមរដ្ឋនឹងរដ្ឋក៏ឆេះឡើង កាលបើឃើញថា សង្គ្រាមរវាងរដ្ឋនឹងរដ្ឋឆេះឡើង ហើយយកសង្គ្រាមលោកទៅផ្ទុកផ្ទួនពីរលើសង្គ្រាមនោះទៅទៀត ដើម្បីនឹងដូរយកសន្តិភាពដែលលោកត្រូវការប្រាថ្នានោះ ទីបំផុតកូនសង្គ្រាមនោះក៏ឆេះរាលដាលឡើងទៅជាសង្គ្រាមលោក ។

កាលណាបើមានសង្គ្រាមកើតឡើងហើយ ពួកពលទាហានក៏ត្រូវគេបញ្ជាតប្រើឲ្យទៅស្លាប់ចោលកូន-ប្រពន្ធ ឪពុក-ម្តាយ-ញាតិសន្តាន-សាច់សារលោហិត -មិត្តភក្តិ ឯពួកសេដ្ឋសង្គ្រាម ក៏បានឆ្លៀតយកឱកាសនេះការកហុតឈាមប្រជាជន សាងមហាសុខសម្រាប់ខ្លួនលើគំនរមហាទុក្ខនៃប្រជាជន មិនតែប៉ុណ្ណោះ សង្គ្រាមអាចបំផ្លាញភោគទ្រព្យ និងជីវិតនៃមនុស្សធម្មតាសាមញ្ញ ឲ្យវិនាសហិន

ហោច ផុតក្តាយព្រាត់ប្រាសកូន ប្តីព្រាត់ប្រាសប្រពន្ធជាទីស្រឡាញ់ជាដើម គិត ៗ ទៅ ការដែលយល់ថាធ្វើសង្គ្រាមដូរយកសន្តិភាពនោះ ក៏មិនខុសគ្នាពីការនឹកឃើញស្រមៃ ឬយល់សប្តិប៉ុន្មាន ៗ

លុះដល់រដូវប្រាំង ផែនដីស្ងួតល្មមសមគួរដល់ការចាត់ក្បួនកងទ័ពធ្វើសង្គ្រាម កងទ័ពនៃទេវតីរនគរដែលបានហ៊ឹកហ៊ឺនមកអស់ពេលដ៏យូរក៏បានធ្វើបលនាចេញក្បួនទ័ពពីព្រះរាជធានី មានលោកមេទ័ព ទសយុទ្ធ ជាអ្នកកាន់អាជ្ញាសិទ្ធិបញ្ជាការ ជាមេទ័ពគំណាន់ព្រះនេត្រព្រះកាណើ ៗ សម្ទេងស្រែកហោកញ្ជ្រៀវ យកបុក្សដ៏យក៏លាន់ឮឡើងស្ទើរកក្រើកផែនដី ហើយកងទ័ពដែលស្រេកឃ្លាននូវសង្គ្រាម ក៏ចេញដើរឆ្ពោះទៅទិសខាងលិច ដែលជាផ្លូវទៅកាន់កល្យាណីបុរនគរតទៅ ៗ

ឯនាងកុសលាតាមមកជូនដំណើរបុណ្ណមាណពដល់មាត់ទ្វារក្រុង ព្រមទាំងផ្ដែផ្ដាំសព្វគ្រប់ ៗ បុណ្ណមាណពដូចជាស្រងាកចិត្ត ដោយសេចក្ដីអាឡោះអាល័យ ហើយទាញគ្រាប់ផ្កា៤គ្រាប់ ដែលពាក់ជាប់នៅកមកតាំងពីតូចៗ ហើយហូតយកពីរគ្រាប់ហុចទៅនាងកុសលា ព្រមទាំងនិយាយថា

"គ្រាប់ផ្កានេះ បងពាក់ជាប់នឹងខ្លួនមកតាំងពីតូចៗ ជារបស់ដែលគួរស្រឡាញ់ ព្រោះវាចាំដាស់តឿនបងជានិច្ចមិនឲ្យបងប្រហែសធ្វេសស្រវឹងនឹងវាសនារបស់បង គ្រាប់ផ្កានេះមាន៤គ្រាប់ សូមអូនទទួលយក២គ្រាប់ ហើយសូមយកទៅបងកទុក ដើម្បីជាគ្រឿងដាស់តឿនឲ្យអូននឹករលឹកដល់បង ឯ២គ្រាប់ទៀត បងក៏យកមកបងកបងទុកសម្រាប់ធ្វើឲ្យវាដាស់តឿនបងឲ្យនឹករលឹកដល់អូនគ្រប់ដង្ហើមចេញ-ចូលដែរ"

មិនមានអ្វីក្រៅពីសម្រេចយំខ្សឹកខ្សួលឆ្លើយតបទៅវិញ នៃនាងកុសលាឡើយ ។

កងទ័ពនៃទេវគិរីនគរបានធ្វើដំណើរឆ្ពោះទៅកាន់កល្យាណីបុរៈនគរ ជាច្រើនថ្ងៃ

ឥឡូវបានដល់ក្រុងនេះហើយ ក្រោយពីការបានប្រយុទ្ធបន្តិចបន្តួចនៅតាមផ្លូវចាប់ពីជាយដែនមក ហើយទីបំផុតកល្យាណីបុរៈនគរ ក៏ត្រូវសេនានុភាព នៃទេវគិរីនគរឡោមព័ទ្ធទុក ដោយមុឺនមាត់បិទផ្លូវជិតទាំងអស់ដែលគេស្មានមើលទៅថា នឹងបំណុះបុះចាញ់ ក្នុងពេលមិនយូរប៉ុន្មានទៀតនោះ ។

បុណ្ណមាណព បានសំដែងថ្វីដៃក្នុងការប្រយុទ្ធយ៉ាងក្លាហាន ធ្វើឲ្យទាហាននៃកល្យាណីបុរៈនគរ គោតញញើតជាខ្លាំង បើបុណ្ណមាណពទាញបង្ហៀសេះឲ្យឆាក់ទៅខាងណា ទាហាននៃពួកខ្មាំងក៏បែកទ័ពត្រង់នោះ ព្រោះមិនអាចធន់នឹងមុខដាវដ៏មុតនឹងការរហាស់របស់បុណ្ណមាណពបាន ។ ពួកខ្មាំងបានត្រូវរបួសស្លាប់ដូចគេកាយហើយក៏ចេះតែថយ ៗ ចូលព្រះនគរជានិច្ច តែការការពារបរិវេណទីក្រុងនោះក៏នៅតែរឹងប៉ឹងជានិច្ច ទើបកងទ័ពនៃទេវគិរីនគរមិនអាចនឹងវាយលុកយកទីក្រុងបានងាយ ៗ គ្រាន់តែកាយទ័ពឡោមព័ទ្ធទីក្រុង ហើយបញ្ជូនទាហានឲ្យទៅប្រយុទ្ធគ្នារាល់ថ្ងៃ នៅទីស្រឡះប៉ុណ្ណោះ ។

ព្រឹកនៃថ្ងៃមួយ ខណៈដែល បុណ្ណមាណពកំពុងនាំទាហានចេញទៅប្រយុទ្ធដូចសព្វដង ទ្វារនៃនគរក៏បានបើកឡើង ហើយកងទ័ពនៃកល្យាណីបុរៈនគរក៏បានស្ទុះចេញជាច្រើនពាស

តទៅទំព័រទី ៣៤

ដំបូន្មាន (ត)

ឲ្យត្រង់ឲ្យត្រាប់ស្តាប់ធម្មា ៗ
ឲ្យមានមេត្តាប្រយ័ត្នទោស
ឲ្យមានសន្តោសលះលោភ
ឲ្យមានមេត្រីប្រណីគ្នា
ឲ្យជាឲ្យជាប់ខាងខន្តី ៗ
បើបងមានបុណ្យកុំពឹងបង
បើស្រីកន្លងកុំមេត្រី
លាភបាត់ផ្សិតឃោរព្រោះសំដី
បើស្រីចិត្តស្មើកុំឲ្យយក ៗ
បើចិត្តគិតស្អប់កុំឲ្យបាញ់
បើចិត្តស្រឡាញ់កុំឲ្យរក
បើស្រីប្តីលែងកុំឲ្យយក
ក្តីបងម្ចាស់មកកុំរកក្ស ៗ
បើរនាបបាក់គ្រាន់ទីងជួស
បើសំដីហួសបង់ទ្រព្យា
កុំកាចឲ្យគេស្អប់អាត្មា
កុំឲ្យអន់ការពូជពៅពង្ស ៗ
បើសិស្សគ្រូបីកុំភ្លើភ្លៀន
បើសេះល្អលឿនប្រងហាត្ថា

បើភ្លើទាហានពាលអាសា
ឲ្យខំគិតការឲ្យជាក់ស្បៀន ៗ
បើមួយហ៊ានសែនហ្វូងគាភ
មិនភ្លឺជ្រះថ្លាដូចព្រះចន្ទ
ដែកសុទ្ធផ្ទឹមម្តេចនឹងព្រះខាន់
ពិដោរខ្ទឹមបន្ទន់ជាប់ក្រឹស្នា ៗ
កុំឲ្យលេងច្រើនរាំច្រើនឈ្លោះ
កុំឲ្យលេះលោះរាំខូចការ
ស្រឡាញ់ពេញប្រាសពីគ្នា
បើស្អប់ត្រង់ណាជំពប់លើ ៗ
ពាក្យពីបុរាណទូន្មានមក
ចូរយកចិត្តចាំកុំភ្លេចភ្លើ
ចូរចាំពាក្យប្រុះគ្រប់អន្លើ
ផ្សិតខ្ញុំបានផ្ញើមកហើយហោង ៗ

ចាកដំបូន្មានបុរាណ

ភិក្ខុ សុំម — សុទ្ធ

បង្រៀនសាលាបាលីរង

វត្តវិហារចិទមាស ឃុំព្រែកស្តេងស្រុក
កណ្តាលស្ទឹង (កណ្តាល)

និទានព្រះសុទ្ធរសមុទ្រគោរ (ត)

លើកដៃបង្គំ ១ ផ្ដេសផ្ដាស
វាយតិចវាយខ្លាំងប៉ះសាច់ខ្ទះ
ល្ងង់ណោមផ្ដេសផ្ដាសថាបេះបោះ ។

៧–. លេងនេះលេងនោះដោយខ្លួន
ឯង
ឬលេងប្រឡែងល្បែងឡេះឡោះ
ពន្យយពន្យល់ឆ្មើមេះម៉ស់
ឡេះឡោះលាក់លៀមក៏នានា ។

៨–. រើសនេះរើសនោះឲ្យក្មេងកាន់
ប្រវៃប្រច័ណ្ឌបុកពាលា
សុំបាយលោកខែឲ្យតុំឆា
ត្រីសាំងទឹកដាកែវពៅញុំា ។

៩–. ថៃថើបទារកសព្វកន្លែង
ថ្ពាល់គេថ្ពាល់ឯងខ្សឹតយ៉ាងមាំ
ញីញក់វិកវីទាល់សាំញ៉ាំ
ក្រហមថ្ពាល់ជាំសព្វគ្រា ។

១០–. ប្អូនកាលឆាកថ្ពាល់ឲ្យទារក
ផ្អាប់ផ្អឹកជិតនាសា
ក្មេងបណ្ដូលេះហោចសព្វហាត្ថា
ទារកប្រវាចាប់សុដន ។

១១–. បរិភោគបាយដោយខ្លួនឯង
កំពប់ពេញល្អងាសតិបទ
កាក់កាយគ្រាប់វាយច្រើនពេកពន់
ព្រោះដៃតូចតន់កៃវិតិសី ។

១២–. ហើយបែរប្រព្រាណាមកបញ្ចុក
បំណីបំណុកទារកខ្ចី
និយាយបូបាច់ពាក្យសំដី
ល្អង់ណោមកូនខ្ចីបបួនបទ ។

១៣ – ហុបនេះហុបនោះឲ្យទៅវា
ពណ៌នាបំពេរបៀងកំសត់
កន្សែងស្បូត្រសាយច្រៀងច្រើនបទ
ផ្ញុំបុំនឹងមាត់ស្ងាត់បំណាន ។

១៤ – ចាប់នេះឈានោះទាញ
កញ្ចាក់
ហាក់លោហាក់ហាក់ ហើរហោះហាន
ជន្ទូជន្ទេញដណ្ដើមដាន
ញោច្រានដៃជើងខ្លួនប្រាណក្មេង ។

១៥ — ល្ងើត្រាប់សំឡេងថាហៃគេ!
ប៉ុណ្ណឹងទេគេបងល្ងើលេង
ល្ងើយល្ងើសើចឬល្ងើក្លង
ម្តងគេងម្តងគគោមទារក ៗ

១៦ — . ពេលខ្លះបញ្ចេញទូរស
ម្សេង
ស្រែកឮក្តែង ៗ ថាហាក ៗ!
បើគេបែរមើលបែបទាល់ប្រក
តែនៅម៉ឹកម៉ក់ដំណើរល្ងន់ ៗ

១៧ — . . ពេលខ្លះនិយាយបែប
ពាក្យខ្សុប
ព្រោះត្រូវបំណុចស្រស់តូបតន់
ល្ងើបុកនឹងជឹងគ្រប់ល័ក្ខខ័ណ្ឌ
បែបដូចប្រប័ណ្ឌអ្នកណាម្នាក់ ៗ

១៨ — ត្រូវហើយ! ហ្នឹងហើយ -
គោលច្បាស់ ៗ
បំណកស់អក្សរគ្រប់វិតវគ្គ
មិនបានរៀនទេបេះចាប់ថ្នាក់
ល្ងើហាក់ឪបួបចេញថ្ងូ ៗ (នៅមានត)

បកិណ្ណក (ត)

ស្រង់យកមកចុះ ៗ បើគេពត៌មាន បានសព្វគ្រប់វេលាណា នឹងចុះជូនជា ខាងក្រោយពុំខាន ៗ

× × ×

អ្នកមានសញ្ញាបត្រមហាបរិយេត្តិ ឧត្តមវិជ្ជាអាចប្រឡងយកឋានៈជាអ្នក និពន្ធតែងសេចក្តី ៗ នេះជាហេតុមួយ សឲ្យឃើញថា ការលើកដំកើងអក្សរ សាស្ត្រជាតិកំពេះតែបំរើនឡើងជាលំ ដាប់ ៗ

ចុះបើយើងគិតពីបៀវត្សន៍ឋានៈវិញ តើយ៉ាងណា ត្រូវទទួលតាមបៀវត្ស ក្របខណ្ឌអ្នកពជការជាន់ខ្ពស់ឬជាន់ កណ្តាល ? បំពោះអ្នកនិពន្ធភាសាបរ ទេសវិញ គេបានទទួលបៀវត្សព្រម ទាំងឋានៈជាអ្នកពជការជាន់ខ្ពស់ ៗ លុះគេងាកមើលមកអ្នកនិពន្ធតែងសេច ក្តីភាសាជាតិវិញ ឃើញមានបៀវត្ស

តាមអ្នករាជការក្របខណ្ឌជាន់កណ្ដាល តែឋានៈជាន់ខ្ពស់ដូចគ្នាឬ ?

ថា៖ សាស្ត្រាចារ្យសម្រាប់ពុទ្ធិកវិទ្យាល័យនឹង សាស្ត្រាចារ្យសម្រាប់វិទ្យាល័យនានា ក៏គង់មាន ការផ្សេងដោយបៀវត្សរ៍ដែរ ! ចំពោះឋានៈវិញ ប្រហែលជាខ្ពស់ដូចគ្នាក៏ពុំដឹង ?

ចំពោះបព្វជិតជា សាស្ត្រាចារ្យពុទ្ធិកវិទ្យាល័យ គេថាលោកមិនត្រូវការចាយវាយរូបិយវត្ថុ មិនបាច់ប្រគេនលោកឲ្យច្រើនទេ ព្រោះបង្អាន់កុដិអារាមមានឧបាសកគេទំនុកបំរុងហើយ ៗ ខ្ញុំថាបើដូចនេះមែនកុំប្រគេនលោក តែម្ដងទៅល្អជាង ព្រោះរូបិយវត្ថុតិចក៏ដូចជាច្រើន បើប្រគេនក៏គួរតែលៃលកឲ្យសមនឹងឋានៈ ៗ សាស្ត្រាចារ្យជាគ្រហស្ថទៀតសោត ក៏មានបៀវត្សរ៍ចាញ់ប្រៀប នឹងសាស្ត្រាចារ្យនៃវិទ្យាល័យដទៃទៀតច្រើនណាស់ បើមិនឲ្យបៀវត្សរ៍សមនឹងឋានៈទេ ក៏យើងបញ្ហាឋានៈស្មើនឹងប្រាក់ខែទៅ ទើបយុត្តិធម៌ ៗ ថាបព្វជិតលោកមានពួកជនជាអ្នកឧបត្ថម្ភ ចុះគ្រហស្ថដូចគ្នា ម្ដេចក៏ផ្សេងគ្នាដែរ ?

ទាំងគ្រហស្ថ ទាំងបព្វជិតត្រូវការរូបិយវត្ថុដូចគ្នា តែថាគ្រហស្ថគេចាយវាយសម្រាប់គ្រួសារ ចំពោះព្រះសង្ឃលោកប្រើប្រាស់លើបច្ច័យបួននឹង សាធារណៈប្រយោជន៍ ដែលមានវេយ្យាវច្ចជាអ្នកទទួលចាត់ចែងការប្រើប្រាស់បែបនេះហើយដែលយើងជឿជាក់ថា មិនប៉ះផ្លូវវិន័យ ៗ ព្រោះបើភិក្ខុមិនមានត្រេកអរលើរូបិយវត្ថុនោះតើ អាបត្តិមកពីណា ?

គេសួរថា៖ ម្ដេចក៏លោកមិនត្រេកអរ បើចាយវាយរូបិយវត្ថុទៅហើយនោះ ?

មែន ! តែចំពោះលើបច្ច័យបួន ចុះ

បច្ច័យទាំងប្អូននោះ អាចបំប៉នកិលេសបានដែរ? នឹងប្រយោជន៍សាធារណ៍មានធ្វើឲ្យលោកស្រើបស្រាល ដោយកាមគុណចំពោះប្រយោជន៍នោះដែរ?

ទេ! បច្ច័យនឹងមិនបំប៉នកិលេសឡើយ ហើយសាធារណៈប្រយោជន៍ក៏មិនបង្កើតកាមគុណដែរ! ព្រោះជារបស់សង្ឃឬសាធារណៈ ជនទូទៅក្នុងសាសនាទៅហើយ!

បើដូចនេះគួរឲ្យថានៈនឹងបៀវត្សសក្តិសមគ្នា ទោះបីខាងណាក៏ដោយ ទើបឈ្មោះថា នឹងមានយុត្តិធម៌នឹងជួយលើកដំកើងសាសនាផង

ប៉ុណ្ណោះ គ្រាន់តែជាកិច្ចជូនយោបល់

ប្រវត្តិក្មេងកំព្រា (ត)

...លើអូន...!” នាយឆ្លើយ

“នុ! ហេតុប៉ុណ្ណឹងបងនិយាយប្រាប់អូនមិនបាន! មានតែមិនទុកចិត្តខ្ញុំ! ចុះហេតុម្តេចបានជាបងលួចមកទីនេះតែម្នាក់ឯងដូច្នេះ” នាងសួរទៀត

“បងមកនេះ មិនមានហេតុអ្វីសំខាន់ទេ” នាយឆ្លើយ

“បើគ្មានហេតុម្តេចបានជាបងមក”

“អូន! ណ្ហើយចុះ អូនមិនបាច់សួរបងច្រើនពេកទេ, សម្រាប់ជីវិតរបស់បងក្នុងពេលថ្មីៗនេះ គឺបងមិនអាចរស់នៅជាមួយនឹងអូនបានឡើយ ហើយថែមទាំងមិនអាចឃើញមុខអូនតទៅទៀតបានផងៗ អូនដឹងខ្លួនទេ! ថាបងស្រឡាញ់អូន! ហើយបងដឹងច្បាស់ទៀតថា អូនមិនមានមេត្រីលើបងសូម្បីប៉ុនសរសៃសក់ឡើយ ហើយបែរជាទៅស្រឡាញ់សំណាង ជាកូនចិញ្ចឹមរបស់ឪពុកអូនឯងវិញ ដែលគេស្រឡាញ់អូនឯងដូចប្អូនបង្កើតនោះៗ

(នៅមានត)

បុណ្ណកុមារ (ត)

ពេញ មក ធ្វើការ ប្រយុទ្ធ តស៊ូជាខ្លាំង បុណ្ណមាណព បានចោលភ្នែកទៅ ឃើញនាយទាហានដែលលើកទ័ពមក នោះជិះសេះសុទ្ធ បែបភាពអង់អាច ជានាយទាហានមុខថ្មី ដែលខ្លួនមិន ដែលបានឃើញមកពីប៉ុន្មានថ្ងៃមុននេះ សោះ តែថ្វីដៃខាងកាប់ដាវនៃនាយ ទាហានថ្មីជិះសេះសនោះ ក៏ពូកែ ហើយរហ័សខ្លាំងណាស់ដែរ ។ ទាហាននៃទេវគិរីនគរ មិនអាចនឹងទប់ទល់បាន ទើបបែកខ្ញែកគ្នាខ្ចាត់ខ្ចាយ អស់មិនហ៊ានចូលជិត បុណ្ណមាណព ឃើញដូច្នោះ ក៏ញាក់សេះឲ្យបោល សំដៅទៅរកនាយទាហាននោះ លុះ ចូលទៅជិតមែនទែន ក៏សង្កេតឃើញ ថា នាយហាននោះមានលក្ខណៈដំណើរទំនងបែបភាពដូចខ្លួនឥតខ្ចោះ តែជាដូចជាមានវ័យក្មេងជាងខ្លួនបន្តិច ខណៈដែលបុណ្ណមាណព កំពុងតែរំពិនិត្យសង្កេតមើលផងគិតផងដូច្នេះ សន្ទុះ ល្បឿនសេះដែលខ្លួនជិះ ក៏បានបោល សំដៅចូលទៅក្នុងរង្វង់ឡោមទ័ព មាន ទម្រង់ដូចជាស្នែងក្របីរបស់ពួកខ្មាំង ហើយនាយទាហានដ៏មានថ្វីដៃទាំងពីរ នាក់ក៏បានជួបមុខតទល់គ្នា ។

នាយទាហាននៃកល្យាណីបុរៈនគរដែលជិះសេះសុទ្ធដូចជាស្លុតចិត្ត បន្តិចបន្តួច ក្នុងកាលដែលបានឃើញ មុខបុណ្ណមាណព តែក៏បេះតែញាក់ សេះបួលសម្រុកប្រយុទ្ធយ៉ាងចំណានៗ ប្រែស! ប្រែស! ស្នូរដាវនឹងដាវប៉ះ ទង្គិចគ្នា! សេះសនឹងសេះខ្មៅក៏បេះ តែបន្ទន់ខ្លួននឹងស្ទុះបុះឡើងៗ តាមទំនង ស្ទៀតវៀងខ្លួនយ៉ាងក្លាហាន នឹងស្ទាត់ ជំនាញ ទាហាននៃកល្យាណីបុរៈនគរ ក៏ឡោមព័ទ្ធជុំវិញទាំងអស់ ។

ថ្វីដៃនៃនាយទាហានទាំងពីរនាក់

ប្រហែលៗគ្នា ខាងណាក៏នៅមិនទាន់ភ្ញាក់ស្មៀតនៅឡើយ សេះទាំងពីរត្រូវធ្វើការជាទមុន ព្រោះត្រូវគេបនឹងស្ទុះចុះឡើង ទាល់តែបែកញើសសើមពេញខ្លួន សូរជាវបេះតែលាន់ឮជានិច្ចមិនដាច់សូរ ព្រោះម្ចាស់ទាំងពីរបេះតែគ្រវីគ្រវាត់ ខ្ទប់ចុះខ្ទប់ឡើងយ៉ាងរហាស់ស្ទើរតែមើលមិនទាន់ ។

ខណៈដែលនាយទាហាននៃគល្យាណីបុរៈនគរញាក់សេះសម្រុកចូលប្រកៀកជិតកាប់ផ្ដាច់ទៅ បុណ្ណមាណពនាយទាហានដ៏អង់អាចនៃទេវគិរីនគរ ក៏ជ្រោងរងដាប់ ហើយទាញដាវដកមកវិញយ៉ាងរហាស់ កាប់តម្រង់ទៅត្រង់កនៃនាយទាហានគល្យាណីបុរៈនគរភ្លាម តែគេក៏រងដាប់ដែរ បុណ្ណមាណពត្រឡៀសដាវចាក់បន្ថែមលើនោះទៅ-ទៀតតម្រង់ពោះនាយទាហាននៃនល្យា-ណីបុរៈនគរគេក៏ផងតខ្លួនទៅខាងក្រោយទាន់ តែក៏គង់មិនផុតស្រឡះពីចុងដាវនៃបុណ្ណមាណពឡើយ ពេលដែលបុណ្ណមាណព លើកដាវប្រុងនឹងកាប់បន្ថែមម្ដងទៀតនោះ ចុងដាវក៏ទាក់នឹងអាវនៃនាយទាហាននៃគល្យាណីបុរៈ-នគរ ហើយធ្វើឲ្យរហែកអាវបន្តិចទៅបំក្រោមកពីមុខ ខណៈនុះឯង បុណ្ណ-មាណព ក៏មើលឃើញគ្រាប់ផ្គាំ៤គ្រាប់ដែលខ្ទាំងពាក់នៅក ។

បុណ្ណមាណពស្រឡាំងកាំង នឹងធ្ងល់ជាទីបំផុត ដែលខ្ទាំងមានគ្រាប់ផ្គាំ៤គ្រាប់ដូចខ្លួនដែរនោះ ឯនាយទាហាននៃគល្យាណីបុរៈនគរធ្វើកលជាថយបញ្ឆោតឲ្យបុណ្ណមាណពដេញតាមទៅ ។

បុណ្ណមាណពក៏ដេញតាមក្រោយទៅ ចិត្តដែលរវល់គិតតែពីការប្រញាប់ដើម្បីដេញតាមខ្ទាំងនោះ ធ្វើឲ្យម្ចាស់គឺបុណ្ណមាណពមិនបានប្រុងខ្លួនសោះ

ឡើយ ទាល់តែសេះទៅទាក់ជើងនឹងអន្ទាក់នៃខ្មាំងដួលព្រួស ក្រោកលែងរួច ហើយគ្រវាត់ បុណ្ណមាណព ចោលទៅយ៉ាងឆ្ងាយ ដោយសារការធ្លាក់ពីលើខ្នងសេះឈឺខ្លាំងពេកបុណ្ណមាណពស្ទើរតែនឹងសន្លប់បាត់ស្មារតី តែលុះចំប្រវេប្រវ៉ាក្រោកតេសតាសឡើង ក៏ត្រូវពួកទាហានខ្មាំងចោមរោមចាប់ចងបាន ហើយបណ្ដើរចូលទៅក្នុងទ្វារនៃនគរបាត់ទៅ ។

បុណ្ណមាណពត្រូវគេនាំខ្លួនចូលទៅក្នុងព្រះរាជវាំងដើម្បីបង្ហាញខ្លួនដល់ព្រះបាទសត្យរាជ ព្រះរាជានៃកល្យាណីបុរៈនគរយ៉ាងរហាស់ ៗ បុណ្ណមាណពងើបមុខឡើង ក្រឡេកមើលទៅឃើញនាយទាហានដែលប្រយុទ្ធគ្នានឹងខ្លួនអម្បាញ់មិញនេះឈរនៅជិតព្រះរាជបល្ល័ង្ក ព្រមទាំងនាយទាហានឯទៀតជាច្រើនអមនៅខាងក្រោយ ។

“ ល្អហើយ ! សត្យាទរៈកូនសម្លាញ់ ! „ ព្រះរាជាទ្រង់មានបន្ទូលទៅកាន់នាយទាហានដែលប្រយុទ្ធគ្នានឹងបុណ្ណមាណពអម្បាញ់មិញនេះ “ ចេញច្បាំងតែម្ដងក៏អាចចាប់យកខ្លួននាយទាហានដែលក្លាហានអង់អាចរបស់ពួកខ្មាំងមកទាំងរស់បាន ទាល់តែប៉ុណ្ណឹងទើបមិនបំបង់បាយ ដែលឪពុកចិញ្ចឹមមក ហើយសមជាកូនឪពុកមែន „

“ សូមព្រះបិតាកុំអាលអរពេក „ នាយទាហានទូល „ ខ្មាំងមានកម្លាំងខ្លាំងណាស់ គ្រាន់តែចាប់នាយបានមកម្នាក់នោះ នៅមិនទាន់ឈ្នះជាឈ្នះនៅឡើយទេ „

(នៅមានត)

រោងពុម្ព វិរិយ៍
នៅខាងត្បូងផ្សារអូរឫស្សី
ភ្នំពេញ